

Correspondentie.

De Heer A. L. J. C. van Hasselt, D.D.S. verzoekt ons het volgende op te nemen:

„Eenige maanden geleden werd mij door den kolonel J. H a g a, chef van den geneeskundigen dienst in Ned.-Indië, een onderhoud verzocht, daar hij mij wenschte te spreken over de mogelijkheid van het verschaffen van tandheelkundige hulp in ons koloniaal leger.

Het bleek dat Z.Ed. met behulp van eenige officieren van gezondheid, een statistiek had doen samenstellen, omvatende het onderzoek der gebitten van \pm 2000 soldaten.

De Europeesche en de Inlandsche militairen waren afzonderlijk genomen, terwijl de lijst de volgende rubrieken bevatte: 1. Aantal afwezige tanden en kiezen; 2. Aantal carieuze dito; 3. Aanwezigheid van tandsteen (veel, weinig niet); 4. Toestand van het tandvleesch, (hyperaemisch, lichtontstoken etc.); 5. Bijzondere opmerkingen. —

De kolonel was zeer verrast door de ongunstige resultaten van het onderzoek, vooral daar het bleek, dat de Inlanders niet minder dan de Europeanen aan tandziekten leden.

Ik veroorloofde mij de opmerking, dat de statistiek voor een tandheelkundige al zeer weinig nieuws bevatte, en dat hij mij gerust kon gelooven, wanneer ik beweerde, dat, ware een deskundige (tandarts) met het onderzoek belast

geweest, de uitkomst minstens dubbel zoo slecht zou geweest zijn.

Op zijn vraag hoe ik mij voorstelde, dat te voorzien zou zijn in de blijkbaar groote behoefte aan tandheeskundige hulp in ons leger, verzocht ik hem eenige dagen geduld te hebben, opdat ik, à tête reposée, er over kon nadenken. Inmiddels deed hij mij een voorstel daaromtrent met verzoek, ook daarover mijn gedachten te laten gaan.

Ziehier het antwoord, hetwelk ik hem eenige dagen later deed toekomen:

*Den HoogEdel Gestr. Heer J. H a g a,
Kolonel, Chef van den Geneesk. dienst.
te Weltevreden.*

HoogEdel Gestr. Heer!

Naar aanleiding van de vraag, mij door U gedaan, hoe m. i. te voorzien zou zijn in de behoefte aan tandheeskundige hulp in het leger, ben ik tot de volgende overwegingen en conclusies gekomen.

Volgens mijne bescheiden meening zou de eenigste afdoende oplossing te vinden zijn, in het in 't leven roepen van een corps militaire tandartsen, waarvan een tiental, verspreid over de groote garnizoenen van Java en Sumatra, van het allergrootste nut zouden kunnen zijn, niet alleen voor de soldaten, maar ook voor de officieren en hunne gezinnen.

Dat echter het nemen van eenen dusdanigen maatregel vrij belangrijke kosten met zich zal brengen is duidelijk, te meer daar tal van assistenten (gegradueerde militairen) aan dezen zullen toegevoegd moeten worden.

Elke andere wijze van verstrekken van tandheeskundige hulp in 't leger zal op den duur onvoldoende blijken.

Uw denkbeeld om eenige officieren van gezondheid een

cursus in de speciale tandheelkunde te doen doorloopen verdient m. i. geene toejuicing. 1)

Een cursus van ± 4 uur in de week (behalve natuurlijk de tijd, dien zij tot eigen oefening noodig hebben) zal hen in ± 6 maanden zóó ver brengen dat zij, in sommige gevallen, waar nu slechts geëxtraheerd wordt, eene behoudende therapie kunnen toepassen.

Van veel nut zal hun optreden echter niet kunnen zijn, en wel om de volgende redenen :

Op twee wijzen kunnen de militairen onder behandeling voor hun gebit komen ; ten 1^e zij kunnen worden gedwongen zich elke zes maanden bijvoorbeeld aan eene inspectie te onderwerpen ten 2^e, zij melden zich aan, (zooals bijv. in de particuliere praktijk gebeurt). In het laatste geval zal het gewoonlijk de pijn zijn, die hen daartoe noodzaakt.

Wordt de pijn, zooals meestal 't geval zal zijn, veroorzaakt door eene zieke pulpa, ziek periodontium of tandabces, dan zal, om de kies of den tand te behouden, eene moeilijke en vooral tijdroovende behandeling noodig zijn; moeilijk uit een oogpunt van manueele vaardigheid.

Is ontstoken tandvleesch of een pyorrhoea alveolaris de oorzaak der pijnen, dan dient aan de eigenlijke medicatie eene grondige verwijdering van den tandsteen vooraf te gaan.

Dit laatste moet zeer minutieus geschieden, zal het eenig nut hebben, en neemt veel tijd in beslag.

In het eerste geval, d. i. bij de gedwongen inspectie, zal men in de gelegenheid zijn, eene preventieven weg in te slaan.

Men zal carieuze tanden en kiezen kunnen vullen, zonder voorafgaande pulpa behandeling enz., waardoor eene groote besparing van tijd verkregen wordt, daartegenover staat

1) Dit en 't geen volgt behandelt het bovengenoemde voorste van den Heer H a g a zelf.

echter, dat het aantal te behandelen patiënten zóó groot zal zijn, dat er voor enkele officieren van gezondheid bijna geen doorkomen aan is.

Ik wijs U op 't bovenstaande slechts met het doel, de aandacht te vestigen op het feit, dat de eventueele officieren van gezondheid („specialiteit tandheekundigen”), meer dan volop werk zullen hebben, en hun zeker geen tijd meer zou resten voor andere zaken, hun eigenlijk vak betreffende. Of het op den duur zou gelukken een voldoende aantal officieren van gezondheid te krijgen voor een arbeid, zoo geheel buiten den eigenlijken lijn van hun studie liggende, betwijfel ik ten zeerste, te meer waar zij, met hunne gebrekkige speciale opleiding, in vele opzichten bij de gediplomeerde tandmeesters zullen achterstaan, en 't vooruitzicht op particuliere praktijk dus al heel gering zal zijn. Voeg ik hierbij nog de onvermijdelijke overplaatsingen, waaraan zij zullen zijn blootgesteld, en waardoor telkens gebrek aan tandheekkundige hulp zal ontstaan in sommige garnizoenen, dan geloof ik niet te ver te gaan met de veronderstelling, dat het plan, om enkele officieieren van gezondheid eenen specialen cursus in de tandheekkunde te doen volgen, weinig practisch nut zal blijken af te werpen.

Toch zou misschien in deze richting wel iets te vinden zijn, dat beter aan het doel zou beantwoorden.

Er zou m. i. nl. een voorschrift in 't leven geroepen kunnen worden, waarbij voor *elken*, hier nieuw aangekomen officier van gezondheid verplichtend werd gesteld, een cursus van zes maanden in de speciale tandheekkunde bij te wonen, met uitzondering voor hen, die reeds in Holland eenen dusdanigen cursus zouden hebben doorloopen.

Op die wijze zullen *alle* officieren van gezondheid in de toekomst een zekere (al is 't dan geringe) kennis en vaardigheid in de practische tandheekkunde krijgen, en zal in de

groote en kleine garnizoenen eenige hulp kunnen worden verstrekt. Ook kan alsdan de speciale tandheelkundige afdeling om beurten aan de verschillende officieren van gezondheid worden opgedragen, waardoor zij niet voor zoo langen tijd aan hunnen eigenlijken werkkring worden onttrokken.

Of een dusdanige verplichte cursus reeds bestaat voor tropische ziekten, en of daarmee tegelijk een tandheelkundige cursus te combineeren ware, is mij onbekend. In 't bovenstaande geef ik U slechts mijne meening over het onderwerp, ze gaarne voor beter gevende.

De kosten, welke eene dusdanige regeling met zich zou brengen, zullen voornamelijk bestaan in 't aanschaffen van instrumenten, 't aanschaffen en telkens completeeren der materialen en 't honorarium voor den tandmeester, die den cursus zal geven.

In antwoord op Uw vraag aan mij, vermeen ik, dat voor den cursus van 4 uren les per week een honorarium van f 250 per maand niet te hoog kan worden geacht.

Eene volledige lijst van instrumenten en materialen, (met de prijzen) zooals die noodig zullen blijken, hoop ik spoedig gereed te hebben.

Hoogachtend Uw dw.

A. L. J. C. VAN HASSELT.

Ter toelichting voor de lezers van het tijdschrift nog het volgende. Onderwijs in prothese zou niet gegeven worden, evenmin in porselein- en goudvullingen, daar anders een cursus van 6 mnd. natuurlijk bij lange na niet toereikende zou zijn.

Een later gesprek, dat ik met den kolonel had, bracht mij alras tot de overtuiging, dat Z. Ed. mijne bezwaren niet deelde, en zich wilde vasthouden aan het eens door hem geopperde plan. 't Honorarium scheen hem te hoog, daar

hij vreesde voor eene dergelijke uitgaaf geen toestemming van het legerbestuur te zullen krijgen. Op mijn raad zich dan tot eenen mijner collega's hier ter plaatse te wenden, die misschien genegen zou zijn voor minder het werk te doen, verzocht hij eenen van hen om opgave van gevraagd salaris voor bovengenoemden cursus. Het bedrag, (f 175 per maand) hetwelk deze opgaf, schijnt evenwel ook nog te hoog te zijn voor de Indische financiën, zoodat van het geheele plan waarschijnlijk niet veel zal komen.

Eenige dagen geleden vernam ik echter, dat er eene circulaire verzonden was van wege den Chef van den geneeskundigen dienst aan alle officieren van gezondheid met verzoek, om opgaf van hen, die vroeger iets aan de praktische tandheekunde gedaan hadden, en wie van de laatste genegen zouden zijn, onderricht te geven in eenen op te richten cursus. Het gouvernement zou de benoodigde instrumenten en materialen verstrekken.

Zoo is dus het verloop van deze geschiedenis vrij treurig te noemen, en ik vrees dat de Indische militair nog heel ang verstoken zal blijven van ook maar eenigszins voldoende tandheekkundige hulp, waarvan de noodzakelijkheid toch steeds meer blijkt.

Toch behooren wij nog niet geheel den moed te laten zakken. De aandacht der autoriteiten is op het onderwerp gevestigd, en een eerste stap (o, zóó klein)! is gedaan.

Zou het niet op den weg van 't Genootschap of de N. T. V. liggen, bovenstaand vraagstuk in eene hunner vergaderingen te bespreken, opdat wij hier, (waar wij het gemis eener tandheekkundige vereeniging zoo zeer gevoelen,) kunnen profiteeren van de voorlichtingen onzer collega's in het moederland?"

Weltevreden, (Batavia), 3/10 '04.
